

CRNA GORA
SKUPŠTINA
Odbor za ljudska prava i slobode
Broj: 00-72/20-59/
EPA 44 XXVII
Podgorica, 14. maj 2021. godine

SKUPŠTINI CRNE GORE

PODGORICA

Na osnovu čl. 69 i 162 Poslovnika Skupštine Crne Gore Odbor za ljudska prava i slobode Skupštine Crne Gore sa Osme sjednice, održane 5. maja 2021. godine podnosi Skupštini

IZVJEŠTAJ O RAZMATRANJU IZVJEŠTAJA O RADU ZAŠTITNIKA LJUDSKIH PRAVA I SLOBODA CRNE GORE ZA 2019. GODINU

Odbor za ljudska prava i slobode na Osmoj sjednici, održanoj 5. maja 2021. godine, kao nadležni odbor, razmotrio je Izvještaj o radu Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore za 2019. godinu, koji je Skupštini Crne Gore podnio Zaštitnik ljudskih prava i sloboda Crne Gore u skladu sa članom 47 Zakona o Zaštitniku/ci ljudskih prava i sloboda Crne Gore.

U uvodnim napomenama Zaštitnik ljudskih prava i sloboda Crne Gore, zamjenica Zaštitnika i glavna savjetnica Zaštitnika informisali su:

- da institucija Zaštitnika predstavlja kompaktni tim, što su pokazali rezultatima rada u 2019. i 2020. godini;

- da su međunarodne organizacije i partneri koji prate njihov rad ocijenili da postoji napredak u radu Institucije i da su stekli povjerenje građana Crne Gore, o čemu svjedoče rezultati istraživanja najnovijeg Balkanskog barometra po kojem spadaju u dvije najkredibilnije institucije kada je u pitanju javno mnjenje u državama regiona;

- da je u 2019. primljeno 809 pritužbi, a 31 pritužba je prenesena iz 2018. godine;

- da je zadržan visok stepen okončanih predmeta - 94,76%;

- da je od 809 predmeta primljenih u 2019. godini 657 predmeta formirano po individualnim pritužbama, 36 pritužbi su podnijele grupe građana i pravna lica, 22 pritužbe su podnijele nevladine organizacije, 69 predmeta je pokrenuto po sopstvenoj inicijativi, u 23 pritužbe podnosilac je bilo dijete, a u dva predmeta podnesene su anonimne pritužbe;

- da im se i dalje češće obraćaju muškarci, nego žene;

- da u 117 predmeta Zaštitnik nije bio nadležan za postupanje, u 66 predmeta nijesu postojale osnovne procesne pretpostavke da bi se postupak mogao sprovesti, u 131 predmetu postupak je okončan upućivanjem na druga pravna sredstva, 459 predmeta je okončano nakon sprovedenog ispitnog postupka, dok je u 23 slučaja postupak sproveden spajanjem predmeta;

- da se na rad državnih organa, organa državne uprave, upravnih i drugih organizacija odnosilo 255 pritužbi, na rad sudova 96, na rad Državnog tužilaštva 24, na rad Uprave policije 51, na rad javnih službi i drugih nosilaca javnih ovlaštenja 214, na rad organa lokalne samouprave i lokalne uprave 44 i na rad drugih organa, organizacija, fizičkih i pravnih lica 112 pritužbi;

- da je najveći broj predmeta bio u oblasti državne uprave;
- da je u oblasti ekonomskih, socijalnih i kulturnih prava Zaštitnik primio 151 pritužbu, ali da građani još uvijek nemaju jasnu sliku šta znači povreda ljudskih prava i sloboda;
- da je Zaštitnik imao u radu 100 pritužbi na rad sudova i da je u ovoj oblasti najviše pritužbi zbog povrede prava na suđenje u razumnom roku, uglavnom kod prvostepenih sudova, a građani su se nekoliko puta žalili na dugo trajanje postupka i nedostatak odgovarajućeg pravnog sredstva kada su u pitanju postupci pred Ustavnim sudom;
- da je u 2019. Zaštitnik imao u radu 141 predmet u vezi sa diskriminacijom;
- da je nastavljen trend koji je i ranije zabilježen kod pritužbi u vezi sa diskriminacijom – najviše pritužbi je iz oblasti rada i zapošljavanja – 51 predmet, zatim slijede postupci pred organima javne vlasti – 21 predmet;
- da je u 83 predmeta Zaštitnik uputio 215 preporuka nadležnim organima i ustanovama;
- da nema većeg kršenja prava djeteta u Crnoj Gori, ali su značajne razlike u ostvarivanju njihovih prava na Sjeveru, u Centralnom regionu i na Jugu, kao i u seoskim sredinama i gradovima;
- da su realizovali veliki broj aktivnosti na promociji, zaštiti i unapređenju prava djeteta, među kojima je Projekat „Promocija pristupa pravdi svoj djeci Crne Gore“ u okviru kojeg su, uz podršku UNICEF-a, obišli oko 70 seoskih škola na teritoriji Crne Gore;
- da su posebno ponosni na Mrežu Zlatnih savjetnika Zaštitnika i djecu koja im pomažu u kreiranju politika i mišljenja, a sa kojima su kreirali i različite propagandne materijale i brošure, što može poslužiti kao primjer dobre prakse koji se može promovisati u svijetu;
- da u pritužbama koje su podnošene na rad Uprave za izvršenje krivičnih sankcija nijesu ustanovljeni primjeri torture, sistemskog mučenja ili zlostavljanja, već je najčešće ukazivano na životne probleme, nedostatak odgovarajućih tretmana, neadekvatnu zdravstvenu zaštitu i na materijalne uslove;
- da se na specijalističke preglede u UIKS-u čeka koliko čekaju lica koja su na slobodi, a u nekim slučajevima i kraće, ali i da je u određenim segmentima potrebno poboljšati medicinsko izvještavanje o uočenim povredama;
- da je i dalje potrebno ulaganje radi poboljšanja materijalnih uslova u određenim paviljonima UIKS-a;
- da su u odnosu na centre i odjeljenja bezbjednosti Uprave policije primili određeni broj pritužbi koje su se uglavnom odnosile na prekoračenje ovlašćenja, od čega su u tri slučaja utvrdili povredu i
- da su materijalni uslovi i kapaciteti Specijalne bolnice za psihijatriju u Dobroti takvi da pacijentima nijesu obezbijedeni adekvatni uslovi liječenja i da već godinama u Bolnici postoji problem zbog tzv. socijalnih pacijenata.

Nakon uvodnih napomena predstavnika predlagača i rasprave, Odbor je jednoglasno (sa sedam glasova “za”) podržao Izvještaj o radu Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore za 2019. godinu i odlučio da predloži Skupštini da, saglasno članu 162 stav 2 Poslovnika Skupštine, donese sledeći

ZAKLJUČAK

1. Prihvata se Izvještaj o radu Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore za 2019. godinu.
2. Skupština pohvaljuje kontinuirani visok stepen ažurnosti Zaštitnika u postupanju po pritužbama s obzirom da je postupak okončan u 94,76% predmeta, kao i veliku prisutnost institucije Zaštitnika na međunarodnoj i unutrašnjoj sceni.
Skupština konstatuje da institucija Zaštitnika u kontinuitetu ulaže napore na jačanju vidljivosti, a njihovi rezultati rada prepoznati su i od strane međunarodnih organizacija i partnera, o čemu svedoče i rezultati istraživanja najnovijeg Balkanskog barometra po kojem institucija Zaštitnika spada u dvije najkredibilnije institucije kada je u pitanju javno mnjenje u državama regiona.

3. Skupština smatra važnim što najveći broj nadležnih organa prepoznaje značaj ljudskih prava i svoju obavezu i interes da sarađuju sa Zaštitnikom, o čemu svjedoči podatak da je od 218 slučajeva u kojima je utvrđena povreda prava u 135 predmeta povreda prava otklonjena u toku ispitnog postupka.
S druge strane, zabrinjava informacija da je u 2019. godini Zaštitnik uputio 181 urgenciju i da je u pojedinim predmetima slao po pet urgencija, zbog čega Skupština apeluje na organe od kojih se traže određene informacije za postupanje Zaštitnika da tražene podatke i izjašnjenja dostavljaju Zaštitniku blagovremeno čime će se doprinijeti zaštiti prava građana koji se obraćaju Zaštitniku. Takođe, Skupština izražava očekivanje da će subjekti kojima je Zaštitnik tokom 2019. godine uputio 215 preporuka odgovorno pristupiti njihovoj realizaciji, kao i da će nerealizovane preporuke Zaštitnika iz prethodnih izvještaja biti ispunjene što bi doprinijelo daljem unapređenju ljudskih prava i sloboda u Crnoj Gori, ali i jačanju povjerenja u rad institucije Zaštitnika.
4. Skupština ocjenjuje da su ostvareni pozitivni pomaci u efikasnosti i kvalitetu rada organa javne uprave značajni za ostvarivanje prava i pravnih interesa građana, ali zbog prisutnih slabosti koje nepovoljno utiču na ostvarivanje prava građana, na princip pravne sigurnosti i jednakost građana pred zakonom, još uvijek nije u dovoljnoj mjeri ostvarena suštinska promjena načina rada javne uprave i njenog odnosa prema građanima.
Stoga je neophodno raditi na povećanju transparentnosti sistema javne uprave i njegove pristupačnosti građanima, jer javna uprava mora biti dobro organizovana i pripremljena za poštovanje ljudskih prava i sloboda i stvaranje mogućnosti za ostvarivanje ovih prava. Takođe, neophodno je nastaviti i ubrzati aktivnosti na daljoj profesionalizaciji, depolitizaciji javne uprave i doslednom sprovođenju Strategije reforme javne uprave, kako bi se obezbijedilo da javna uprava postane stvarni servis građana.
5. Iako u Crnoj Gori nema većih kršenja prava djeteta, i dalje postoje razlike i nesklad u ostvarivanju njihovih prava. Naročito se zapaža nejednakost u ostvarivanju prava djece iz sjevernog regiona u odnosu na djecu iz centralnog i primorskog regiona, kao i razlike u ostvarivanju prava djece iz seoskih područja u odnosu na djecu iz gradova.
Stoga, Skupština ocjenjuje da je u cilju poboljšanja i unapređenja prava djece i njihovog položaja neophodno unaprijediti međusektorsku saradnju između svih organa, ustanova i službi koje rade sa djecom i za djecu. Imajući u vidu značajne izazove u ostvarivanju prava na obrazovanje u seoskim područjima, što utiče i na ostvarivanje drugih prava djece, kao i zvanične podatke o osnovnim demografskim pokazateljima, Skupština smatra da je neophodno preduzeti aktivnosti na pripremi strateškog dokumenta kojim će se definisati demografsko-populaciona politika.
6. Skupština izražava zabrinutost zbog neispunjavanja Zaključaka Skupštine Crne Gore donesenih povodom Izvještaja o radu Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore za 2014, 2015, 2016, 2017. i 2018. godinu, objavljenih u „Službenom listu CG“, br. 3/16, 2/17, 30/17, 47/18 i 47/19, brojnih sugestija Odbora za ljudska prava i slobode i konstatacija Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore, jer još uvijek ne funkcioniše posebna evidencija o podnijetim prijavama, pokrenutim postupcima i donijetim odlukama u vezi sa diskriminacijom, u nadležnosti sudova, državnih tužilaštava, organa za prekršaje, organa uprave nadležnog za policijske poslove i inspekcijских organa, propisana članom 33 Zakona o zabrani diskriminacije, usvojenim 2010. godine.
Ovo je izuzetno važno jer se politike zaštite od diskriminacije ne mogu sprovoditi dosledno i u potpunosti sve dok organi vlasti ne uspostave praksu ujednačenog, detaljnog i sveobuhvatnog vođenja statistike o slučajevima diskriminacije, jer jedinstvena, elektronski vođena baza podataka o slučajevima diskriminacije predstavlja prerogativ uspješne borbe protiv ove pojave, što se posebno odnosi na identifikovanje oblasti u kojima je diskriminacija najizraženija, prevalencu

pojedinih osnova diskriminacije i praćenje postupanja organa u slučajevima prijavljene diskriminacije.

7. S obzirom da je i dalje prisutno nedovoljno prepoznavanje i procesuiranje slučajeva diskriminacije, neophodno je da Zaštitnik, u saradnji sa nadležnim subjektima, prvenstveno Ministarstvom pravde, ljudskih i manjinskih prava, uloži dodatne napore na promociji zakonodavnog okvira kojim je regulisana oblast antidiskriminacije i na podizanju svijesti opšte i stručne javnosti o fenomenu diskriminacije, njenim pojavnim oblicima, elementima koji je konstituišu i mehanizmima pravne zaštite. U ujednačenom i istrajnom pristupu u sprovođenju programa obuka ne smije biti izostavljena ni jedna od tri grane vlasti, a posebnu pažnju treba posvetiti medijima, organizacijama civilnog društva, akademskoj zajednici, studentima, učenicima i sveopštoj javnosti.
8. Skupština Crne Gore će preko nadležnog Odbora za ljudska prava i slobode, u okviru kontrolne i nadzorne uloge, pratiti realizaciju ovog Zaključka.
9. Skupština će Zaključak dostaviti Zaštitniku ljudskih prava i sloboda Crne Gore, Ministarstvu pravde, ljudskih i manjinskih prava, Kancelariji za evropske integracije i Delegaciji Evropske unije u Crnoj Gori.

Odbor za ljudska prava i slobode se upoznao sa Mišljenjem Odbora za rodnu ravnopravnost o razmatranju Izvještaja o radu Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore za 2019. godinu, broj 00-72/20-59/2 EPA 44 XXVII od 4. maja 2021. godine.

Za izvjestioca Odbora na sjednici Skupštine određen je poslanik dr Albin Čeman, član Odbora.

PREDSJEDNIK ODBORA

Jovan Jole Vučurović